gemeente Cuijk

Raadsvoorstel

Onderwerp	:	Regionale ontwikkelagenda Opvang, ondersteuning en zorg voor inwoners met een psychische kwetsbaarheid 2020-2023
Datum	:	22 december 2020
Portefeuillehouder	:	J.M.F. Hendriks
Afdeling	:	Sociaal Domein/Sociaal Beleid
Commissie	:	Samenleving
In te vullen door de griffie	:	
Nummer raadsvoorstel	:	2021-06
Datum commissie	:	19 januari 2021
Agendapunt commissie	:	6
Datum raad	:	1 februari 2021
Agendapunt raad	:	10

Samenvatting voorstel

De aanleiding voor deze regionale ontwikkelagenda is de nieuwe koers van de rijksoverheid voor de decentralisatie van beschermd wonen. De regio Brabant Noordoost-oost kiest ook na de doordecentralisatie voor regionale samenwerking en een centrumgemeenteconstructie voor de uitvoering van opvang en specialistische ondersteuning voor inwoners met een psychische kwetsbaarheid. De kaders voor de nieuwe koers zijn uitgewerkt in het Wmo-beleidsplan 2020-2023 Transformeren en doorontwikkelen. Deze nieuwe koers, met de visie en ambitie, is vervolgens verder uitgewerkt in het 'Regionaal koersdocument inwoners met een psychische kwetsbaarheid 2020-2023'. De visie, ambitie en pijlers uit het beleidsplan Wmo en het koersdocument zijn in de voorliggende regionale ontwikkelagenda vertaald naar doelen, inspanningen, resultaten en uitvoerings- en organisatieaspecten. De ontwikkelagenda sluit daarmee ook aan bij nieuwe wet- en regelgeving.

Hoewel de ontwikkelagenda gericht is op de uitvoering is het stuk ook kaderstellend. We spreken er immers in af hoe we na de decentralisatie in de regio met elkaar blijven samenwerken. Wanneer u de ontwikkelagenda vaststelt, stemt u aanvullend op het beleidskader Wmo 2020-2023 in met:

- Het regionaal vangnet na de decentralisatie beschermd wonen gezamenlijk in de regio te blijven inkopen op basis van solidariteit;
- Voor de inkoop van het regionaal vangnet na de decentralisatie beschermd wonen de lokaal te ontvangen rijksmiddelen voor nieuwe cliënten beschermd wonen in te zetten;
- De verantwoordelijkheid te blijven nemen voor de eigen inwoners, ook wanneer er regionale voorzieningen worden ingezet;
- Wonen voor opvang te stellen, wat inhoudt dat inwoners niet onnodig in een regionale voorziening terecht komen doordat zij geen zelfstandige woonplek hebben (voor zover we hierop kunnen sturen).
- De lokale basis op orde te brengen. Daarmee wordt bedoeld dat we voldoende passende voorliggende voorzieningen hebben, onze toegang in kwantitatieve en kwalitatieve zin is toegerust

de doelgroep goed te bedienen, we sturen op voldoende woonplekken in onze gemeente en dat we goed uitvoering geven aan het AVE-model en knelpunten rondom veiligheid en zorg adequaat oplossen.

Door het plan door alle gemeenteraden in de regio te laten vaststellen zijn de kaders waarin de gemeenten in de regio BNO-o met elkaar blijven samenwerken t.a.v. inwoners met een psychische kwetsbaarheid vanaf 2023 helder.

Voorstel besluit
Vast te stellen de 'Regionale ontwikkelagenda opvang, ondersteuning en zorg voor inwoners met een psychische kwetsbaarheid 2020-2023'.

Financiën
Regionale activiteiten
Gemeente Oss is centrumgemeente voor maatschappelijke opvang en beschermd wonen. Op dit moment ontvangt Oss de rijksmiddelen hiervoor. Vanaf 2023 krijgen lokale gemeenten de gelden voor nieuwe cliënten beschermd wonen. De gemeenten in de regio hebben afgesproken om gezamenlijk het regionale vangnet te blijven bekostigen en hierin solidair te zijn.

Op dit moment zijn er vanwege de openstelling van de Wet langdurige zorg (Wlz), de doordecentralisatie en het nieuwe verdeelmodel financiële onzekerheden waardoor we nog geen compleet uitgewerkte meerjarenbegroting kunnen maken voor het regionale vangnet.

De kosten van het regionale vangnet passen binnen de rijksbijdragen die centrumgemeente Oss in 2021 ontvangt voor beschermd wonen en maatschappelijke opvang. Hoe de rijksbijdrage voor beschermd wonen er vanaf 2023 voor de centrumgemeente en de regiogemeenten uit gaat zien, is op dit moment niet duidelijk. Een beter uitgewerkte meerjarenbegroting zal naar verwachting in het tweede kwartaal van 2021 beschikbaar zijn. De meerjarenbegroting op basis van de nu beschikbare informatie is opgenomen in de ontwikkelagenda in hoofdstuk 5.

Lokale activiteiten
Voor de lokale ambities als gevolg van de regionale ontwikkelagenda ontwikkelen we een werkagenda voor de vijf gemeenten in het Land van Cuijk, welke naar verwachting in mei ter vaststelling aan u wordt voorgelegd. Voor het uitvoeren van deze werkagenda Land van Cuijk is werkbudget nodig.
Hierover informeren wij u alvast in deze paragraaf. Voor 2021 willen we hiervoor de volgende lokale middelen inzetten: reserve Uitvoering regionaal koersdocument Opvang, Zorg en ondersteuning voor inwoners met een psychische kwetsbaarheid en middelen Aanpak dakloosheid. Daarnaast zal de centrumgemeente Oss in 2021 een deel van de regionale reserve Beschermd Wonen terug laten vloeien naar de lokale gemeenten, voor de uitvoering van de lokale activiteiten voor de periode 2021 t/m 2023. Door de terugvloeiing van een deel van de reserve Beschermd Wonen ontstaat er in onze gemeente financiële ruimte voor de komende jaren om de basis op orde te krijgen. Hoeveel middelen er beschikbaar komen per gemeente, wordt door Oss in januari 2021 berekend, nadat de uitname Wlz bekend is gemaakt. Deze middelen zullen wij opnemen in het voorstel dat we naar verwachting in mei 2021 aan u doen toekomen omtrent de werkagenda Land van Cuijk.

Wet Arhi
Nee, er is geen afstemming in het kader van de Wet Arhi noodzakelijk omdat de financiële middelen die nodig zijn voor de regionale activiteiten passen binnen de financiële kaders van centrumgemeente Oss. Verdere informatie over de kaders volgen onder het kopje financiën.

Wettelijk kader en beleidskader
- Wet maatschappelijke ondersteuning 2015
- Beleidskader Wmo Brabant Noordoost-oost 2020-2023

Communicatie en participatie
Alle opgaven in de ontwikkelagenda hebben communicatieaspecten in zich. Per opgave wordt bekeken wat er nodig is.

Duurzaamheid
Niet van toepassing.

Gemeenschappelijke regeling/samenwerkingsverband
De regionale ontwikkelagenda valt onder de Centrumregeling Wmo en Wvggz Brabant Noordoost-oost 2020. Deelnemende gemeenten: Bernheze, Boekel, Boxmeer, Cuijk, Grave, Landerd, Mill en Sint Hubert, Oss, Sint Anthonis en Uden.
Adoptiegemeente: Oss.

Toelichting op het voorstel

Inleiding
De aanleiding voor deze regionale ontwikkelagenda is de nieuwe koers van de rijksoverheid voor de decentralisatie van beschermd wonen. Deze decentralisatie (gepland voor 2022) is inmiddels uitgesteld naar 1 januari 2023. In een periode van 10 jaar worden de uitvoering en financiën voor beschermd wonen geleidelijk overgedragen van de centrumgemeenten naar alle gemeenten. De regio Brabant Noordoost-oost kiest ook na de doordecentralisatie voor regionale samenwerking en een centrumgemeenteconstructie voor de uitvoering van opvang en specialistische ondersteuning voor inwoners met een psychische kwetsbaarheid.

De kaders voor de nieuwe koers zijn uitgewerkt in het Wmo-beleidsplan 2020-2023 Transformeren en doorontwikkelen, welke door uw raad is vastgesteld op 24 juni 2019. Deze nieuwe koers, met de visie en ambitie, is vervolgens verder uitgewerkt in het ‘Regionaal koersdocument inwoners met een psychische kwetsbaarheid 2020-2023’. Het koersdocument hebben wij vastgesteld op 17 december 2019. De visie, ambitie en pijlers uit het beleidsplan Wmo en het koersdocument zijn in de voorliggende regionale ontwikkelagenda vertaald naar doelen, inspanningen, resultaten en uitvoerings- en organisatieaspecten. De ontwikkelagenda sluit daarmee ook aan bij nieuwe wet- en regelgeving.

De ontwikkelagenda ‘Opvang, ondersteuning en zorg voor inwoners met een psychische kwetsbaarheid’ is een uitwerking naar:
- De leidende principes in de uitvoering (hoofdstuk 2)
- Een omschrijving van de doelgroep in zes categorieën (hoofdstuk 3)
- De regionale aanpak vertaald in 5 thema’s (hoofdstuk 4)
  Deze thema’s zijn opgebouwd van lokale basisvoorzieningen naar specialistische vangnetvoorzieningen en van versterken en ondersteunen in de eigen omgeving tot overnemen.

Het gaat om de thema's 'Een fijne leefomgeving en sociaal netwerk', 'Formele hulp en ondersteuning', 'Wonen gaat voor opvang', 'Een veilige leefomgeving voor iedereen' en 'Een regionaal vangnet'.

- Een impactanalyse voor de uitvoering (hoofdstuk 5)

De regionale ontwikkelagenda wordt ter vaststelling aan u voorgelegd vanwege de decentralisatie beschermd wonen in 2023. Door het plan door alle gemeenteraden in de regio te laten vaststellen zijn de kaders waarin de gemeenten in de regio BNO-o met elkaar blijven samenwerken t.a.v. inwoners met een psychische kwetsbaarheid vanaf 2023 helder.

Voorgestelde beslissing(en) met argumenten en afwegingen

Aan u wordt voorgesteld de regionale ontwikkelagenda 'Opvang, ondersteuning en zorg voor inwoners met een psychische kwetsbaarheid' vast te stellen. Argumenten hiervoor zijn:

We geven de transformatie vorm

We beginnen daarmee niet vanaf nul. Er gebeurt al heel veel als het gaat om het maken van de transformatie, ook ten aanzien van inwoners met een psychische kwetsbaarheid. Maar er dient ook nog veel te gebeuren om de transformatie verder te volbrengen. We sluiten daarbij aan op onze wettelijke opdracht en het landelijk beleid. Hieronder volgt een korte beschrijving van de belangrijkste doelen uit de ontwikkelagenda:

Thema 1: Een fijne leefomgeving en sociaal netwerk

We zorgen voor inzicht (o.a. door het maken van een wijkscan) in welke mogelijkheden er zijn en welke randvoorwaarden nodig zijn om prettig te kunnen wonen in de wijk. Daarnaast zorgen we voor lokaal passende ontmoetingsmogelijkheden (met aandacht voor herstelvisie en ervaringsdeskundigheid). Een voorbeeld van een dergelijke ontmoetingsmogelijkheden zijn momenteel te vinden in het MFA in de Valuwe, waar naast allerlei activiteiten voor de buurt ook de GGZ-inloop te vinden is. Tot slot werken we toe naar effectieve preventieactiviteiten op basis van onze visie op preventie GGZ en verslavingszorg. Hierbij werken we aan een heldere opdracht voor Novadic-Kentron en Indigo in het kader van preventie ggz- en verslavingszorg.

Thema 2: Formele hulp en ondersteuning

Hulp- en ondersteuningsvragen worden integraal opgepakt op basis van het principe '1 plan en 1 regisseur'. We weten of inwoners op een eenvoudige manier de weg naar hulp en ondersteuning kunnen vinden. We hebben inzicht in de bijdrage van hulp en ondersteuning aan de zelfredzaamheid en participatie van inwoners en onze professionals in het sociaal domein. We hebben voldoende kennis en expertise van psychische problemen (GGZ, verslavingszorg, LVB), positieve gezondheid en de herstelbenadering om te bepalen welke aanpak het beste past bij de hulpvraag. Dit thema is met name lokaal gericht. Daarbij speelt mee dat we verantwoordelijk blijven voor onze inwoners, ook als er een regionale voorziening wordt ingezet. Het is daarom van belang lokaal in te zetten op een betere regievoering bij complexe casussen.

Thema 3: Wonen gaat voor opvang

We werken intern samen vanuit vastgoed, ruimtelijke ontwikkeling en sociaal domein om extra woningen te realiseren voor inwoners met een psychische kwetsbaarheid. De woningcorporaties in de regio BNO-o stellen samen 80 passende woningen beschikbaar voor inwoners die niet zelfstandig kunnen zorgen voor een dak boven hun hoofd en/of die uitstromen uit een opvangvoorziening. Het gaat hierbij om het realiseren van een goede match tussen vraag en aanbod en voldoende spreiding in de

regio. Mooiland is één van de woningcorporaties waarmee we in de regio samenwerken. We voorkomen dat inwoners in een opvangvoorziening belanden terwijl zij zelfstandig kunnen wonen (mits de voorwaarden op orde zijn). En inwoners stromen vanuit de opvangvoorziening zo veel mogelijk terug naar de herkomstgemeente (tenzij dit vanwege een negatief netwerk niet wenselijk is).

Thema 4: Een veilige leefomgeving voor iedereen

We hebben afspraken met zorgverzekeraars en GGZ aanbieders over wachtlijsten in de GGZ, samenwerking bij complexe casuïstiek, passende behandeling en zorg op wijkniveau. We weten welke maatregelen effectief zijn bij complexe casuïstiek, en hebben eind 2021 minder meldingen bij de politie van verward gedrag in vergelijking met de cijfers van eind 2020. Daarnaast zetten we bij verplichte zorg in op gezamenlijke uitvoering van onze taken vanuit het medisch, sociaal- en veiligheidsdomein.

Thema 5: Een regionaal vangnet

We voorkomen dat inwoner met een zorg en ondersteuningsvraag tussen wal en schip vallen, tenzij hij/zij zelf besluit geen hulp en ondersteuning te accepteren. De zorginkoop vormt het regionaal vangnet om volgens de transformatieopgaven, wat zich uit in 1. voldoende plaatsen, 2. passende zorg, 3. een dekkend aanbod van voorzieningen, 4. kwaliteit in het regionale vangnet (binnen de randvoorwaarden en passend bij nieuwe wet- en regelgeving en passend binnen het beschikbare budget). We stellen als doel dat minimaal 95% van de inwoners die gebruik maakt van specialistische Wmo-voorzieningen, de ondersteuning als herstel-ondersteunend ervaart en vindt dat de ondersteuning bijdraagt aan de participatie en zelfredzaamheid. In 2022 is de wachtlijst korter dan voorgaand jaar. We voorkomen dat inwoners onnodig lang gebruik maken van een voorziening. Zij stromen door naar een vervolgvoorziening of uit naar zelfstandig wonen wanneer zij hieraan toe zijn. En het regionaal vangnet sluit aan bij de verantwoordelijkheid die de individuele gemeenten hebben in het kader van nieuwe wet en regelgeving (bijv. Wvggz, Wams en doordecentralisatie beschermd wonen). Eén van de activiteiten die gemeente Oss gaat uitvoeren om bovenstaande doelen te realiseren is het creëren van één regionale toegang.

Regionale afspraken zijn nodig om specialistische voorzieningen beschikbaar te houden

De 10 gemeenten in de regio staan samen aan de lat om het regionale vangnet aan specialistische voorzieningen voor inwoners beschikbaar te houden, ook na de decentralisatie van budgetten vanaf 2023. Hoewel deze intentie al is uitgesproken door de gemeenten in de Centrumregeling Wmo en Wvggz 2020-2023 en verplichte samenwerking is opgelegd door het Rijk, zijn concretere afspraken nodig om de inkoop voor 2023 te kunnen starten. De uitwerking van deze afspraken volgt op een later moment.

De Adviesraad Sociaal Domein kan zich vinden in de inhoud van de regionale ontwikkelagenda en heeft een positief advies uitgebracht

De Adviesraden Sociaal Domein (ASD's) in de regio zijn vroegtijdig geïnformeerd over en betrokken bij het samenstellen van deze ontwikkelagenda. Zowel de ASD in onze gemeente als de ASD's in de regio zijn positief over de nieuwe ontwikkelagenda. Daarbij hebben ze aanvullende adviezen gegeven voor de uitvoering lokaal. De adviezen van de ASD's en de reactie hierop vanuit de gemeenten is verwerkt in een regionaal inspraakverslag. Deze vindt u in bijlage 4. Onze reactie op het advies van de ASD leest u in bijlage 5. Indien u instemt met dit voorstel zal de Adviesraad Sociaal Domein in kennis worden gesteld van uw besluit via de conceptbrief in bijlage 2.

Afwegingen

We hebben te maken met stelselproblemen in de zorg voor inwoners met een psychische kwetsbaarheid

Op dit moment ervaren we knelpunten in de zorg voor inwoners met een psychische kwetsbaarheid. In deze ontwikkelagenda hebben we omschreven hoe wij als regio onze verantwoordelijkheden gaan oppakken. Maar dat is niet voldoende om te komen tot de juiste zorg op de juiste plek. Het is noodzakelijk om een aantal knelpunten in de zorg voor deze inwoners gezamenlijk op te pakken met de andere financiers (zorgverzekeraars en zorgkantoor). Als dit niet lukt, zal dit invloed hebben op het behalen van onze beleidsdoelstellingen en ambities. Als we er niet uitkomen, is opschalen richting NZA of lobby richting VNG en het Ministerie nodig. Afhankelijk van het vraagstuk, kunnen we deze lobby met de andere financiers gezamenlijk oppakken.

Uitname Wet langdurige zorg (Wlz)

De Wlz is per 1 januari 2021 toegankelijk voor inwoners die blijvend behoefte hebben aan 24-uurs ondersteuning nabij. Op dit moment is niet duidelijk wat dit financieel betekent voor onze regio. We weten namelijk niet hoe de nacalculatie eruit gaat zien. Door deze onzekerheid is het lastig te bepalen hoeveel plekken we per 2021 in moeten kopen en of budgetten toereikend zullen zijn. Om er voor te zorgen dat alle cliënten die in aanmerking komen voor een Wlz indicatie, deze ook aanvragen, zetten we hier in 2020 stevig op in via onze zorgaanbieders.

Doordecentralisatie beschermd wonen en een nieuw verdeelmodel

In tien jaar tijd wordt beschermd wonen niet alleen een taak van centrumgemeenten, maar een taak van alle gemeenten. Er komt een nieuwe verdeling van het beschikbare geld. Naar verwachting zullen gemeenten in 2023 de middelen voor beschermd wonen voor nieuwe cliënten ontvangen. Hoe dit er uit komt te zien, is op dit moment niet duidelijk. We blijven de ontwikkelingen nauw volgen en onderhouden korte lijnen met de VNG.

Er zijn onvoldoende woningen voor inwoners met een psychische kwetsbaarheid en op korte termijn komen er geen nieuwe woningen bij

We gaan de komende jaren met onze samenwerkingspartners stevig inzetten op extra woonruimte voor deze doelgroep. Maar dit vraagstuk hangt met andere ontwikkelingen samen, waar wij geen invloed op hebben of waarbij gemeenten niet expliciet kunnen kiezen voor deze doelgroep. Dit zal betekenen dat we zorgmiddelen blijven inzetten om deels een woonprobleem op te lossen.

De gevolgen van de Coronapandemie zijn nog onduidelijk

Het Coronavirus brengt onzekerheden met zich mee en zal voor mens en maatschappij een grote impact hebben. We kunnen nog niet goed overzien wat het voor onze samenleving gaat betekenen. Zowel lokaal als regionaal zijn gemeenten de risico's in beeld aan het brengen en bespreken gemeenten in de veiligheidsregio hoe de vervolgaanpak er uit moet zien. Afhankelijk van de ontwikkelingen die zich voordoen in het maatschappelijk en economisch leven zal de ontwikkelagenda bijgesteld worden.

Lokale gemeenten krijgen een grotere opgave voor inwoners met een psychische kwetsbaarheid.

Tot op heden werden inwoners met complexe problemen en een opvangvraag doorverwezen naar de centrumgemeente Oss of het Verdihuis Oss. Vanaf heden blijven gemeenten verantwoordelijk voor hun inwoners en onderzoeken zij eerst wat lokaal kan. In het Land van Cuijk hebben we een werkagenda en impactanalyse Land van Cuijk ontwikkeld, om de gevolgen van het nieuwe beleid voor de lokale situatie in beeld te brengen.

We maken afspraken tot en met 2023. Maar zijn dan niet klaar.
Dit komt doordat de ontwikkelagenda gekoppeld is aan de regionale samenwerking o.a. ten aanzien van het regionaal Beleidskader Wmo en de Centrumregeling Wmo en Wvggz. Deze lopen beide tot en met 2023. Afspraken maken na deze tijd is daardoor niet wenselijk. We kijken in 2023 waar we staan en wat er voor de periode erna nodig is.

Uitvoering, risico's en evaluatie
In het Land van Cuijk werken we de lokale opgaven, die zijn opgenomen in de regionale ontwikkelagenda, uit in een werkagenda en impactanalyse. Besluitvorming over deze werkagenda naar verwachting in mei 2021.
De risico's van de regionale ontwikkelagenda zijn opgenomen in paragraaf 5.6 van de regionale ontwikkelagenda, beginnend bij pagina 44.
De regionale ontwikkelagenda gaan we jaarlijks evalueren, om zo (financieel dan wel inhoudelijk) bij te sturen waar nodig.

Overige politiek relevante informatie
Zoals al in de toelichting is aangegeven is de decentralisatie van beschermd wonen uitgesteld van 1-1-2022 naar 1-1-2023. De uitstel van de decentralisatie heeft geen effect op de uitvoering van de regionale ontwikkelagenda. De transformatie kan zoals beoogd worden uitgevoerd.

Conclusie
Gelet op de in dit voorstel genoemde argumenten en afwegingen wordt voorgesteld de regionale ontwikkelagenda Opvang, ondersteuning en zorg voor inwoners met een psychische kwetsbaarheid vast te stellen. De adviesraad Sociaal Domein zal worden geïnformeerd over uw genomen besluit.

Bijlagen
1. Regionale ontwikkelagenda Opvang, ondersteuning en zorg voor inwoners met een psychische kwetsbaarheid.

Overige bijlagen
2. Advies ASD ten behoeve van regionale ontwikkelagenda Opvang, ondersteuning en zorg voor inwoners met een psychische kwetsbaarheid;
3. Regionaal inspraakverslag ASD's;
4. Verzonden reactie aan ASD Cuijk inzake advisering regionale ontwikkelagenda, d.d. december 2020;
5. Conceptbrief reactie aan ASD Cuijk inzake besluitvorming regionale ontwikkelagenda.

Raadsplanning (bestuurlijke planning)
Dit voorstel leidt tot de volgende wijziging in de raadsplanning: niet van toepassing.

Hoogachtend,
burgemeester en wethouders van Cuijk,

drs. R.H.M.A. Rongen	mr. W.A.G. Hillenaar
Secretaris	burgemeester